

“ΦΡΥΝΗ,”

Κωμωδία σε μιὰ πράξη τοῦ κ. ΙΩΑΝ. ΠΟΛΕΜΗ

Ὁ Πραξιτέλης θέλοντας νὰ χάριση δῶρο τῆς ἀγάπης του στὴν ἑταίρα Φρύνη, ποὺ μαγεμένος ἀπὸ τὴν ὀμορφιά της ξαναβρίσκει στὸ κορμὶ καὶ

στὴν εἰδὴ της τὰ θεϊκὰ κάλλη τῆς Ἀφροδίτης, τὴν παρακαλεῖ μέσα ἀπὸ τὸ πλούσιο ἀργαστήρι του νὰ διαλέξῃ καὶ νὰ πάρῃ ἔργο ἀπὸ τὰ ἔργα του τῆς τραβᾷ τὴν ἀρεσιά. Ἡ Φρύνη δὲν μπορεῖ ν’ ἀποφασίσῃ σὲ τέτοιο διάλεγμα, καὶ στοχάζεται νὰ βρῇ τὸ καλῆτερο ἀπ’ αὐτὰ παίζοντας ἓνα παιχνίδι τοῦ ξακουσμένου μαρμαροτέχνη. Τὸν κρᾶζει στὸ σπῆτι της κ’ ἐκεῖ πονηρεμένα κάνει νὰ μάθῃ ὁ καλλιτέχνης πὼς τάχατες τ’ ἀργαστήρι του ἔπιασε φωτιά. Ὁ Πραξιτέλης χαμένος σὲ μιὰ τέτοια εἰδωση φωνάζει καὶ δέεται νὰ τοῦ προφάξουνε τὰ πιὸ ἀγαπημένα του ἔργα καὶ ἀπάνου ἀπ’ ὅλα τὸ μαρμάρينو ἀριστούργημά του τὸν «Ἐρωτα». Ἡ Φρύνη γελᾷ στὸν τρόμο του, τοῦ φανερώνει τὴν πονηριά της καὶ τοῦ ζητᾷ, διαλεγμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο δῶρο, αὐτόνε τὸν «Ἐρωτα».

Ὁ μῦθος ὅπως μᾶς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὰ σχολιαστὰ «ἐγχειρίδια», χωρὶς καμιά παραλλαγή, μᾶς παρουσιάστηκε ἀπὸ τὸν ποιητὴ στὴ σκηνὴ τοῦ θεάτρου τῆς «Κυβέλης». Ἐξὸν ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ Πραξιτέλη καὶ τῆς Φρύνης, ζουγραφισμένα ἀψυχα καὶ ἄτονα ἀπὸ τὴ θεατρικὴ μεριά, χρειαστήκανε ἀκόμα μιὰ δούλα τῆς Φρύνης μὲ σκοπὸ νὰ γιομίσῃ μερικὲς ἄδειες σκηνές, κ’ ἓνας γέρος ξεμυαλισμένος ἀπὸ τὴ γοητεία τῆς ἀρχαίας ἑταίρας, ποὺ μὲ τὴν ὑπόσχεση ἑνὸς φιλιῦ, δέχεται νὰ φέρῃ στὸν Πραξιτέλη τὸ ψεύτικο μαντάτο τῆς πυρκαγιᾶς. Ἔτσι τὸ θεατρικὸ πλέξιμο τῆς ὑπόθεσης μὲ μιὰν ἀγαθὴ ἀπλότητα καταστρώθηκε σὲ στίχους δεκαπεντασύλλαβους μὲ καμπανιστὴ καὶ ἀψεγάδιαστη ρίμα, κ’ ἔκαμε τὸ κοινὸ μᾶς νὰ χεροκροτήσῃ μὲ χίλιους ἐνθουσιασμοὺς τὸν ποιητὴ.

Ὅμως ἀπὸ τὸ ἔργο ἔλειπε τὸ διαφέρο καὶ τὸ βαθὲ ἀίσθημα ποὺ χαρακτηρίζει τὰ ἔργα τῆς φαντασίας, ἀκόμα καὶ τὰ πιὸ μέτρια. Ἐνας μῦθος ποὺ ξετυλίγεται ἀπάνου στὴ σκηνὴ μαθηματικὰ ἴσους καὶ ἀλύγιστος τέλεια ἀπὸ τίς χάρες τῆς δημιουργικῆς πνοῆς, ἀπὸ τίς μυρωμένες αὔρες ποὺ ξαπολνᾷ τὸ ἐσωτερικὸ πλοῦτος τοῦ τεχνίτη, μπορεῖ νὰ συνταιριαζέται ἀξιόλογα μὲ τὴ λιτὴ ἀπαίτηση τῶν ἀνθρώπων τῆς σημερινῆς κοινωνίας μας, ἄμοιρων καὶ ἄμαθων ἀπὸ σοβαρότερη σκηνικὴ τέχνη, μὰ γιὰ ὄσους ζητοῦν τὴν πρόοδο ποὺ πρέπει νὰ χαράξῃ, τὸ βῆμα πρὸς τὸ ἔμπροσ ποὺ φέρνει πάντα τὴν ἐλπίδα, ἐπιτυχίες τέτοιες σὰν τοῦ κ. Πολέμη γεννοῦν μερικὲς σκέψεις πάνου στὸ φαινόμενο τῆς προσοχῆς τοῦ κοινοῦ πρὸς ἓνα ποιητὴ.

Τὸ κοινὸ ποὺ τιμᾷ τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέα τῆς «Φρύνης», δὲν εἶναι ὁ κόσμος ὁ πολλῆς, τῆς λαϊκῆς τάξης, ποὺ ὅσο κι ἂ βρίσκειται σὲ ἀπελπιστικὴ κατάσταση ἀπὸ τὴ μεριά τῆς πνευματικῆς μόρφωσης,

πάντα κρύβει μέσα του κάποιαν άγνότητα. πού θα είτανε χρυσάφι άληθινό, άν κανείς ειχε τη δύναμη και την έρεξη της δουλειάς να του τη φανερώση και συνειδητή να του την κάμη ρυθμίζοντάς της το πότισμα καθάρου νερού από τις πιδ κρουσταλλένιες πηγές. Ο κύκλος του κ. Πολέμη πρέπει να ζητηθή στη λεγόμενη αναπτυσμένη τάξη, πού χρέος θεωρεί πλάι στο γαλλικό ρομάντζο της τρεχούμενης φιλολογικής βιομηχανίας, ν' αναπύη την κοίραση και σε κάτι έλληνικό, και μάλιστα σε στίχο άρμονικό και με πλούσια ρίμα ταιριασμένο σαν το στίχο του ποιητή των «Αλάδαστρων» και του «Παλιού βιολιού».

Όμως όποιος έχει ιδέα της άψηλης και άληθινής ποιήσης, πού κλείνει το συμμαζωμένο βάθος στη μορφή και στην ούσία, πώς θα μπορέση να ύπερέρη τον πλατή, τον ψεύτικα άρμονικό για την αναθασιά του και για την άλυγισιά του, και για την πρόστυχη προσπάθεια μιάς χιλιοπατημένης ώραιομανίας πού δέν έχει τίποτα το άγνό, το ίσια από τη φύση και την έμπνεψη φερμένο, στίχο του κ. Πολέμη, γραμμένο πάντα θάλεγε κανείς με την παραγγελία κάποιας δρμής πού στέκει έξω από τα σύνορα της «ιερής μανίας;»

Έτσι βλέπουμε πώς όλοι οι «έχεφρονούτες» καλοκάγαθοί μας Άθηναίοι, γραμματισμένοι και μορφωμένοι όσο τους επιτρέπουν τα φώτα της σπουδαίας μας δημοσιογραφίας, την ώρα πού καταριούνται τους άκατανόητους μαλλιάρους και τις τρέλλες «αυτών των ανθρώπων», άμέσως άμέσως έρχονται να εξαίρέσουν τα έργα του κ. Πολέμη, όσο κι άν μέσα σ' αυτά βρίσκονται οι ίδιες φοδερές και τρομερές λέξεις (*) πού άπαντιούνται και στα έργα άλλων ποιητών από τους αναθεματισμένους της κοινωνίας μας.

Αυτό δείχνει θεοφάνερα πώς δέν είναι ή δημοτική γλώσσα πού φέρνει την άποκρουστικότητα, μά είναι μονάχα ή άνημποριά στο να νοιώσουν εκείνο πού στέκεται πολύ άψηλότερα από τη νόηση και την μπόρεσή τους. Η Τέχνη πού είναι βαθιά σαν τη Φύση στο άληθινό της νόημα τούς στέκεται μυστήριο. Έτσι εκεί πού ένας χείρεται και θαμάζει ένα πολύχρωμο μικροπραματάκι πού γυαλλίζει και λάμπει, μένει άνίδεος κι άδιάφορος σ' όλη του τη ζωή μπροστά σ' ένα δέντρο άψηλόκορφο και λεβέν-

τικο πού ή όμορφιά της φυλλωσιάς και του κορμού του δίνει την πιδ δυνατή καλλιτεχνική συγκίνηση σ' ένα μάτι αίσταντικό.

Ο κ. Πολέμη πού είναι άληθινά συμπαθητικός ως άτομο, δέν μπόρεσε να συμπαθήση ο ίδιος τη σύγχρονη φιλολογική πρόοδο των πολιτισμένων λαών και μένει στερεά δεμένος στο φιλολογικό είδος της περασμένης γενεάς, εκεί πού άλλοι ίσιοί του, άν όχι καλλήτεροί του, όπως ο Δροσίνης, κατάλαβαν τί τρέχει και στο μη μπορώντας ν' άκολουθήσουν παράτησαν κάθε μάταιη προσπάθεια, για να σταθούνε να κλείσουν το έπιοιο τους έργο στην έπαχή πού το φανέρωσε και πού το άξιίζει.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΓΜΑ

(*) Πολλοί δέν κατάλαβαν ακόμα πώς το γλωσσικό δέν είναι ζήτημα για λέξεις μά για τύπους γραμματικούς σύμφωνα με τη ζωντανή λαλιά του λαού μας, όπως σοφά το παρατήρησε από τον καιρό του «Ταξιδιού» ο Ψυχάρης. Όσοι χτυπούνε τη γλωσσική μεταρρύθμιση μ' άλλη βάση στα χαμένα συζητούνε,